

Evaluatieverslag Autonom Gemeentebedrijf Grimbergen

Kader

Autonom Gemeentebedrijf Grimbergen is een autonoom gemeentebedrijf met rechtspersoonlijkheid, opgericht bij gemeenteraadsbesluit van 25 maart 2010, met zetel te Prinsenstraat 3, 1850 Grimbergen, vertegenwoordigd door de raad van bestuur, voor wie optreedt de heer Jelle DE WILDE, voorzitter en mevrouw Steffie VAN DER AUWERA, secretaris, handelend in uitvoering van de besluiten van de raad van bestuur 27 februari 2025, hierna genoemd 'het AGBG'. Afspraken betreffende de werking van het AGBG en de verhouding met het gemeentebestuur werden op 25 november 2010 door de gemeenteraad vastgelegd, door de goedkeuring van de beheersovereenkomst.

Het AGBG staat in voor het beheer en de exploitatie van zowel eigen patrimonium als patrimonium behorende tot gemeente Grimbergen.

Concreet staat het AGBG, via erfpacht of concessie, momenteel in voor de uitbating van:

- Sporthal Verbrande Brug
- Sportcentrum Humbeek (sportgebouw, atletiekpiste, voetbalvelden met tribune en kleedkamers)
- Schietstand Strombeek-Bever
- Cafetaria's te
 - sporthal J. Vertommen
 - sporthal Prinsenbos
 - sportcomplex te Humbeek
 - sporthal Verbrande Brug
 - schietstand te Strombeek-Bever
 - voetbalveld te Humbeek

De eerdere uitbating van Zwembad Pierebad werd stopgezet en toevertrouwd aan een private partner. De site Lammekes werd in erfpacht gegeven aan AGBG, maar wordt al geruime tijd niet mee geëxploiteerd.

Het decreet over het lokaal bestuur (DLB) van 22 december 2017 voorziet in artikel 227 het volgende: *'Elk gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap legt in de loop van het eerste jaar na de volledige vernieuwing van de gemeenteraden een evaluatieverslag voor aan de gemeenteraad over de uitvoering van de beheers- of samenwerkingsovereenkomst sinds de inwerkingtreding ervan. Dat verslag omvat ook een evaluatie van de verzelfstandiging, waarover de gemeenteraad zich binnen drie maanden uitsprekt.'*

Inleiding

Het is aangewezen dat voorliggende evaluatie voorafgaat aan de aangepaste beheersovereenkomst. Het is immers pas zinvol om na een positieve evaluatie een nieuwe beheersovereenkomst te sluiten. Bovendien bestaat de mogelijkheid dat de evaluatie elementen oplevert, die in de nieuwe beheersovereenkomst kunnen worden meegenomen.

De beheersovereenkomst regelt volgens de Memorie van Toelichting bij voorkeur de volgende aangelegenheden:

- de concretisering van de wijze waarop het agentschap zijn taken moet vervullen en van de doelstellingen ervan;
- de toekenning van middelen voor de eigen werking en de uitvoering van de doelstellingen van het autonoom gemeentebedrijf;
- binnen de perken en overeenkomstig de toekenningsvoorwaarden, bepaald door de Vlaamse Regering, het presentiegeld en de andere vergoedingen die in het kader van de bestuurlijke werking van het autonoom gemeentebedrijf worden toegekend;
- de voorwaarden waaronder eigen inkomsten of andere financieringen mogen worden verworven en aangewend;
- de wijze waarop de tarieven voor de geleverde prestaties door de raad van bestuur vastgesteld en berekend worden;
- de gedragsregels inzake dienstverlening door het autonoom gemeentebedrijf;
- de voorwaarden waaronder het autonoom gemeentebedrijf andere personen kan oprichten, erin kan deelnemen of zich erin kan laten vertegenwoordigen;
- de informatieverstrekking door het autonoom gemeentebedrijf aan de gemeente;
- de wijze waarop het autonoom gemeentebedrijf de organisatiebeheersing regelt, waaronder de regels voor het aangaan van verbintenissen, de kredietbewaking, de wetmatigheidscontrole en de ondertekening van de girale betalingsorders, overeenkomstig artikel 219;
- wanneer de opvolgingsrapportering, vermeld in artikel 263, aan de gemeenteraad moet worden voorgelegd;
- de maatregelen bij niet-naleving door een partij van haar verbintenissen uit hoofde van de beheersovereenkomst en de bepalingen inzake beslechting van geschillen die rijzen bij de uitvoering van de beheersovereenkomst;
- de omstandigheden waarin en de wijze waarop de beheersovereenkomst kan worden verlengd, gewijzigd, geschorst en ontbonden.

Het DLB laat de inhoudelijke invulling over aan de besturen.

Beheer

Bij de verwezenlijking van haar doelstellingen worden de aan het AGBG terbeschikkinggestelde middelen uitsluitend aangewend voor het bereiken van deze doelstellingen en het vervullen van de opdrachten van het AGBG. Dit geldt zowel voor

de gemeentelijke prijssubsidies, als voor middelen toegekend door andere overheden of private personen, middelen die door het AGBG zelf gegenereerd werden of enige andere middelen waarover het AGBG beschikt.

Het AGBG moet alle goederen van de Gemeente zorgvuldig en voorzichtig beheren op de wijze van een goede huisvader.

Het AGBG houdt zich bij de uitoefening van haar bevoegdheden aan de ter zake toepasselijke wetgeving waaronder de reglementering overheidsopdrachten en – overeenkomstig artikel 228 DLB - de regels inzake formele motivering en openbaarheid van bestuur, die gelden voor de Gemeente.

Het AGBG verbindt zich ertoe eveneens de beginselen van behoorlijk bestuur te respecteren, zoals daar zijn: het redelijkheidsbeginsel, het evenredigheidsbeginsel evenals het zuinigheidsbeginsel.

Het AGBG handelt steeds overeenkomstig de algemene gedragsregels die moeten worden nageleefd bij de dienstverlening in het algemeen binnen de Gemeente. Daartoe wordt onder meer een minimale dienstverlening evenals toegankelijkheid gegarandeerd, klachtenbehandeling verzorgd en ingestaan voor optimale klantentevredenheid.

Personeelsinzet

De taken van het AGBG worden uitgevoerd door personeelsleden van het gemeentebestuur. Het AGBG beschikt niet over eigen personeel. Het personeelsstatuut van het gemeentebestuur en arbeidsvoorwaarden die door het gemeentebestuur worden vastgesteld zijn integraal van toepassing.

Binnen de gemeentelijke diensten wordt vooral door toedoen van de diensten Financiën, Aankoop & Facility, Politiek-Administratieve Ondersteuning, Gebouwen en Vrijtijdsinfrastructuur ingestaan voor de dagelijkse werking van het AGBG. De betrokken personeelsleden zijn vertrouwd met de werking van het AGBG.

Middelen - tariefbepaling

Het AGBG genereert eigen werkingsmiddelen. Het AGBG moet het college van burgemeester en schepenen in kennis stellen van de tarieven en de tariefreglementen die zij toepast voor de exploitatie van de infrastructuur. Het gemeentebestuur kan hierbij maatregelen nemen die de vorm kunnen aannemen van een derdebetalersysteem of prijssubsidies, waarbij de Gemeente een gedeelte van het tarief ten laste neemt. Concreet stelt het gemeentebestuur elk jaar minstens eenmaal de omvang van de prijssubsidies vast, teneinde te voorzien dat het AGBG een rendabel beheer kan voeren.

Art. 240, §4 van het DLB bepaalt dat het AGB de tarieven en de tariefstructuren voor de prestaties die het levert, vaststelt binnen de grenzen van de grondregels voor de tarifiering, bepaald in de beheersovereenkomst. De maximumtarieven of de formules voor de berekening ervan die niet in de beheersovereenkomst zijn geregeld, worden ter goedkeuring voorgelegd aan de gemeenteraad.

Het AGBG bepaalt de tarieven voor het verlenen van het recht op toegang tot de infrastructuur en het recht om er gebruik van te maken op zodanige wijze dat de ontvangsten de kosten overtreffen zodat de vrijstelling van btw ingevolge artikel 44, §2, 3°, btw-wetboek niet van toepassing is.

Wijzigingen aan de geldende tarieven dienen te worden gemotiveerd en ter goedkeuring voorgelegd worden aan de gemeenteraad.

Dit betekent dat het AGBG in de eerste plaats haar geraamde kostenstructuur op basis van de geldende boekhoudwetgeving bepaalt op basis van de beschikbare gegevens.

De door het AGBG na te streven omzet wordt bepaald door de kostenstructuur te verhogen met een marge die de opbouw van reserves en/of de uitkering van een dividend aan de Gemeente moet mogelijk maken. De tarieven dienen te worden berekend in functie van deze na te streven omzet.

Democratische controle en inspraak

Door de implementatie van de AGB-werking werd uiteraard wel een dubbele structuur gecreëerd: beslissingen van het AGBG worden niet voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen of aan de gemeenteraad, maar aan het directiecomité of de raad van bestuur.

Een van de belangrijkste aandachtspunten bij externe verzelfstandiging is het behoud van democratische controle en inspraak op de verzelfstandigde gemeentelijke diensten. Het behoud van democratische controle wordt gewaarborgd door de wijze waarop de raad van bestuur wordt samengesteld, door de bevoegdheden die bij de gemeenteraad blijven en door de beheersovereenkomst die tussen het bestuur en het bedrijf wordt gesloten.

De decreetgever heeft bij de samenstelling van de organen van de autonome gemeentebedrijven voldoende democratische waarborgen ingebouwd. Volgens de voorschriften heeft elke fractie het recht op minstens één vertegenwoordiger in de raad van bestuur. Wat AGBG betreft is de samenstelling van de raad van bestuur zelfs identiek aan de samenstelling van de gemeenteraad. Ook de samenstelling van het directiecomité samenvalt met die van het college van burgemeester en schepenen. In concreto worden de vergaderingen van enerzijds het directiecomité en het college van burgemeester en schepenen en anderzijds die van de raad van bestuur en de gemeenteraad op dezelfde tijdstippen georganiseerd. (Voor de vergaderingen van het AGBG worden geen zitpenningen toegekend.)

Bovendien blijft de gemeenteraad bevoegd voor alle fundamentele beslissingen met betrekking tot het autonoom gemeentebedrijf:

- de beslissing tot oprichting en de beslissing tot ontbinding;
- het opstellen en wijzigen van de statuten, na advies van de raad van bestuur;
- het benoemen en ontslagen van bestuurders;
- het goedkeuren van het meerjarenplan evenals de jaarrekening;
- het goedkeuren van de beheersovereenkomst;

- controle door de informatie- en rapporteringsverplichting van het autonoom gemeentebedrijf.

De beslissingsmacht die de gemeenteraad op het eerste zicht verliest, wordt gecompenseerd door de waarborgen die de decreetgever zelf heeft ingebouwd. Bovendien heeft de gemeenteraad zelf via het instrument van de beheersovereenkomst de sleutel in handen welke mate van autonomie aan het autonoom gemeentebedrijf wordt toegekend en binnen welke klijntijnen het autonoom gemeentebedrijf dient te werken. De bevoegdheid van het bedrijf is beperkt tot beleidsuitvoering en –voorbereiding.

Bepaalde gemeentelijke structuren handelen ook zaken af ten bate van het AGBG. Zo wordt binnen het gemeentebestuur wekelijks een Overleg Overheidsopdrachten (OOO) georganiseerd, waar ook eventuele punten van het AGBG behandeld worden. Evenzeer is het zo dat tweemaal per jaar een gemeentelijke commissie Financiën georganiseerd wordt waar ook beleidsdocumenten (jaarrekening, meerjarenplan) van het AGBG toegelicht worden.

Financiële werking

De decreetgever legt de verplichting op om beleidsrapporten op te maken en de boekhouding te voeren volgens de regels van de beleids- en beheerscyclus.

De decreetgever heeft bij die uitbreiding van het toepassingsgebied van de beleids- en beheerscyclus naar de AGB's wel rekening gehouden met de eigenheid van deze verzelfstandigde entiteiten. De toepassing van de beleids- en beheerscyclus geldt daarom wel voor de beleidsrapporten en voor de boekhouding, maar niet voor het beheersmatige luik.

De regels die gelden voor de lokale besturen wat betreft kredietbewaking, dubbele handtekening bij betalingen, visum, e.d. werden dus niet automatisch van toepassing op de autonome bedrijven. In de nieuwe beheersovereenkomst kunnen deze aspecten zeker voorzien worden.

Strategische planning staat centraal in de beleids- en beheerscyclus. De autonome gemeentebedrijven, de autonome provinciebedrijven en de OCMW-verenigingen van publiek recht moeten bij hun planning rekening houden met de beleidsvisie en de beleidsdoelstellingen van hun lokaal of provinciaal bestuur en met de mate waarin hun lokaal of provinciaal bestuur rekening wenst te houden met de door de Vlaamse overheid geformuleerde Vlaamse beleidsprioriteiten in het kader van het planlastdecreet (de "planlastvermindering").

Naast de strategische planning dienen de autonome bedrijven een boekhouding te voeren volgens de regels van de beleids- en beheerscyclus. Hiertoe werd onder meer het opstellen van een boekhoudplan en waarderingsregels voorzien. Gekoppeld aan de implementatie van de beleids- en beheerscyclus werd er ook een digitale

rapportering van de beleidsrapporten ingevoerd. De budgetterings- en boekhoudsoftware van het AGBG is in staat deze digitale rapportering aan te leveren (deze is dezelfde dan de software die het gemeentebestuur hanteert).

Kerntaken

Het gemeentebestuur kan zich door de verzelfstandiging van de exploitatie van vrijetijdsinfrastructuren beter terugplooiën op haar kerntaken, zijnde de verplichte dienstverlening aan de bevolking en de beleidsvoering (visievorming, sturen op hoofdlijnen). De exploitatie zelf van vrijetijdsinfrastructuur is strikt genomen geen kerntaak van het bestuur. Het voeren van een vrijetijdsbeleid zelf is daarentegen wél een kerntaak.

De aansturing door het gemeentebestuur gebeurt door middel van de beheersovereenkomst, waarbij de Gemeente te allen tijde de regisseursfunctie behoudt.

Organisatiebeheersing

Organisatiebeheersing is het geheel van maatregelen en procedures die ontworpen zijn om een redelijke zekerheid te verschaffen dat men:

- 1° de vastgelegde doelstellingen bereikt en de risico's om deze te bereiken kent en beheerst;
- 2° wetgeving en procedures naleeft;
- 3° over betrouwbare financiële en beheersrapportering beschikt;
- 4° op een effectieve en efficiënte wijze werkt en de beschikbare middelen economisch inzet;
- 5° de activa beschermt en fraude voorkomt.

Het organisatiebeheersingssysteem bepaalt op welke wijze de organisatiebeheersing wordt georganiseerd, met inbegrip van de te nemen controlemaatregelen, procedures en de aanwijzing van de personeelsleden en organen die ervoor verantwoordelijk zijn, en de rapporteringsverplichtingen van de personeelsleden die bij het organisatiebeheersingssysteem betrokken zijn.

Het organisatiebeheersingssysteem beantwoordt minstens aan het principe van functiescheiding waar mogelijk en is verenigbaar met de continuïteit van de werking van de diensten.

Volgens de memorie van toelichting omvat het organisatiebeheersingssysteem onder andere:

- hoe men het *proces* van beleidsplanning, -uitvoering en –evaluatie concreet invult met het oog op het bereiken van de beleidsdoelstellingen;
- welke *monitoringsystemen* men ontwikkelt om relevante data over het gevoerde beleid en beheer te verzamelen;
- hoe men de *sleutelprocessen beheert* en de belangrijkste *risico's identificeert* en welke *risicobeheersingsmaatregelen* er genomen worden;
- hoe men de verwachtingen van de *belanghebbenden* in kaart brengt en er de dialoog mee aangaat;
- hoe men de inzet en de prestaties van het personeel opvolgt en hoe de instrumenten van het *personeelsbeleid* geëvalueerd worden;

- hoe men de belangrijkste waarden van de organisatie in de werking inpast en het *integriteitsbeleid* vorm geeft;
- het kader voor het *informatiebeheer* en de interne en externe *communicatie*;
- het kader voor het *financieel management* en de financiële *rapportering*, waaronder:
 - wie verantwoordelijk is voor de facturatie van de te ontvangen bedragen en onder welke voorwaarden dat gebeurt;
 - wie verantwoordelijk is voor de goedkeuring van de te betalen bedragen en onder welke voorwaarden dat gebeurt;
 - wie verantwoordelijk is voor de kasverrichtingen en onder welke voorwaarden die gebeuren;
 - aan wie kasprovisies kunnen worden ter beschikking gesteld voor het betalen van geringe exploitatie-uitgaven die voor de goede werking van de dienst onmiddellijk moeten worden gedaan, en onder welke voorwaarden dat gebeurt;
 - de regels voor de kredietbewaking;
- het kader voor het *facilitair management*;
- het kader voor het beleid en het beheer inzake *informatie- en communicatietechnologie* en -veiligheid;
- hoe de naleving van de relevante *wet- en regelgeving* gegarandeerd wordt, waaronder wie advies kan vragen aan de financieel directeur over de wettigheid en regelmatigheid voor verrichtingen die van de visumverplichting zijn uitgesloten;
- de regels voor de *actualisatie van de inventaris* van al de bezittingen, rechten, vorderingen, schulden en verplichtingen van de gemeente van welke aard ook.

Het Decreet over het lokaal bestuur legt in art. 234, §2 ook een link met organisatiebeheersing:

“Zolang het autonoom gemeentebedrijf geen eigen regels heeft vastgesteld voor het aangaan van verbintenissen, de kredietbewaking, de wetmatigheidscontrole of de ondertekening van de girale betalingsorders, zijn artikel 266, 267, 269 en 272, § 1, tweede en derde lid, van toepassing op het autonoom gemeentebedrijf. In dat geval zijn bovendien artikel 265, 268 en 272, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, van toepassing

op het autonoom gemeentebedrijf, met dien verstande dat de volgende woorden worden gelezen als volgt:

1° "de gemeente" als "het autonoom gemeentebedrijf";

2° "de gemeenteraad" als "de raad van bestuur";

3° "de algemeen directeur" als "de gedelegeerd bestuurder" of, als het autonoom gemeentebedrijf geen gedelegeerd bestuurder heeft, als "de voorzitter van de raad van bestuur";

4° "het college van burgemeester en schepenen" als "de raad van bestuur".

Financieel evenwicht

Een autonoom gemeentebedrijf is onderworpen aan het Besluit van de Vlaamse Regering over de beleids- en beheerscyclus van de lokale besturen (=BBC-besluit). Binnen dit besluit dient gerapporteerd te worden over de financiële toestand alsook over een aantal specifieke evenwichtsnormen en indicatoren in hun beleidsrapporten, zijnde het meerjarenplan en de jaarrekening.

Een meerjarenplan dient in principe te beantwoorden aan een dubbel financieel evenwicht:

- Het beschikbaar budgettair resultaat (=GBR), als norm voor een toestandsevenwicht, dient elk jaar groter te zijn dan nul. Een positief GBR houdt in dat het bestuur op het einde van het jaar meer budgettaire middelen overhoudt dan het plant uit te geven volgens het meerjarenplan (of heeft uitgegeven volgens de jaarrekening).
- De autofinancieringsmarge (=AFM), welke een beeld geeft over het structureel evenwicht, dient positief te zijn in het laatste boekjaar van de periode van het meerjarenplan. Een positieve AFM betekent dat er van het exploitatiesaldo, na het vereffenen van de periodieke kapitaalsaflossingen van leningen, nog middelen overblijven om een deel van de investeringsuitgaven rechtstreeks te financieren of om bijkomende leningen aan te gaan.

Echter:

- Voor alle autonome gemeentebedrijven is de autofinancieringsmarge geen criterium.
- Enkel voor autonome gemeentebedrijven die vastgoedoperaties als hoofdactiviteit hebben (bijvoorbeeld gemeente-ontwikkelingsbedrijven) kunnen van het positief beschikbaar budgettair resultaat afwijken voor zover de beheersovereenkomst met de gemeente dat toelaat én de toelichting bij het meerjarenplan het negatieve beschikbaar budgettair resultaat verklaart op basis van de beschikbare voorraad en de korte-termijn-financiering.

Het autonoom gemeentebedrijf van Grimbergen heeft geen vastgoedoperaties als (hoofd)activiteit en dient dus minimaal te voldoen aan het criterium van het beschikbare budgettaire resultaat wat ook blijkt uit het meerjarenplan (zie M2 AGBG hieronder).

Fiscaal kader

De circulaire 2022/C/100, gepubliceerd op 13 oktober 2022 door de FOD Financiën, behandelt de btw-regeling die van toepassing is op autonome gemeentebedrijven (AGB's). Deze circulaire vervangt de eerdere btw-beslissing nr. E.T.129.288 van 19 januari 2016 en trad in werking op 1 januari 2023. De circulaire richt zich voornamelijk op de vraag of AGB's al dan niet een winstoogmerk hebben en hoe dit hun btw-verplichtingen en recht op aftrek van voorbelasting beïnvloedt.

De circulaire verduidelijkt verder de toepassing van artikel 44 WBTW, dat vrijstellingen voorziet voor bepaalde handelingen verricht door instellingen zonder winstoogmerk en behandelt de problematiek rond de kwalificatie van AGB's als instellingen met of zonder winstoogmerk. Dit onderscheid is cruciaal omdat het bepaalt of de handelingen van een AGB al dan niet vrijgesteld zijn van btw en of het AGB recht heeft op aftrek van voorbelasting. De circulaire verduidelijkt de voorwaarden waaronder een AGB als een instelling zonder winstoogmerk kan worden beschouwd en de impact van subsidies op deze kwalificatie.

AGB's vallen niet onder de btw-regeling voor openbare besturen en worden beschouwd als gewone belastingplichtigen met recht op aftrek van voorbelasting volgens de normale regels. Dit is in overeenstemming met Beslissing nr. E.T.101.890 van 27 maart 2002.

Het begrip "instelling zonder winstoogmerk" wordt verduidelijkt aan de hand van jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie, met name het arrest C-174/00, Kennemer Golf & Country Club. Een instelling wordt als zonder winstoogmerk beschouwd als zij niet tot doel heeft winst te maken met het oog op de verdeling daarvan onder haar leden. Dit moet worden beoordeeld op basis van het statutaire doel van de instelling en de concrete feitelijke omstandigheden.

De circulaire bespreekt de omstandigheden waaronder een AGB als een instelling met winstoogmerk kan worden aangemerkt. Dit omvat de beoordeling van de statutaire bepalingen en de feitelijke activiteiten van het AGB. Het louter vermelden van een winstoogmerk in de statuten is niet voldoende; er moet ook sprake zijn van een daadwerkelijke intentie om winsten uit te keren.

De circulaire maakt een onderscheid tussen verschillende soorten subsidies: prijssubsidies, werkingssubsidies en kapitaalsubsidies. Prijssubsidies worden beschouwd als een tegenprestatie voor het leveren van goederen of diensten en moeten worden opgenomen in de maatstaf van heffing van de btw. Werkingssubsidies en kapitaalsubsidies daarentegen worden niet in aanmerking genomen bij de

beoordeling van het winsttoogmerk, tenzij ze door een andere entiteit dan een gemeentelijke overheid worden verstrekt. De voorwaarden waaraan prijssubsidies moeten voldoen zijn als volgt: vóór de aanvang van de activiteiten of vóór het begin van een nieuw boekjaar bepaalt het AGB de prijs van elk van de diensten die het zal verrichten; de gemeente bepaalt vóór de aanvang van de activiteiten van het AGB of vóór het begin van een nieuw boekjaar het bedrag van de prijssubsidie die zij voornemens is toe te wijzen aan elke door het AGB verleende dienst; de geïndividualiseerde bedragen van de prijssubsidies worden berekend op basis van het werkelijke aantal door het AGB verrichte diensten en niet op basis van een geraamd aantal aan het begin van de activiteit of aan het begin van het boekjaar; de btw op de prijssubsidies wordt opeisbaar volgens de regels die van toepassing zijn op de inkomsten waarmee zij verband houden.

De circulaire stelt criteria vast om de grens tussen prijssubsidies en werkingssubsidies duidelijk af te bakenen. Prijssubsidies moeten vóór de aanvang van de activiteiten of het begin van een nieuw boekjaar worden bepaald en kunnen slechts tweemaal per jaar worden herzien. De btw op prijssubsidies wordt opeisbaar volgens de regels die van toepassing zijn op de inkomsten waarmee zij verband houden.

De circulaire geeft voorbeelden van hoe AGB's inkomsten kunnen genereren, zoals bijdragen van gebruikers van diensten (bijvoorbeeld toegang tot een gemeentelijk zwembad) en subsidies van de gemeente. Het benadrukt dat de prijzen die aan gebruikers worden aangerekend vaak lager zijn dan de kostprijs, waardoor subsidies noodzakelijk zijn om de exploitatiekosten te dekken.

De circulaire 2022/C/100 biedt een uitgebreide richtlijn voor de btw-regeling die van toepassing is op AGB's, met een focus op de kwalificatie als instelling met of zonder winsttoogmerk en de impact van verschillende soorten subsidies. Door deze richtlijnen te volgen, kunnen AGB's beter inzicht krijgen in hun btw-verplichtingen en rechten op aftrek van voorbelasting.

De circulaire treedt in werking op 1 januari 2023 en vervangt de eerdere btw-beslissing nr. E.T.129.288

Eventuele stopzetting

Art. 244, §1 DLB bepaalt dat de gemeenteraad altijd kan beslissen om tot ontbinding en vereffening van een autonoom gemeentebedrijf over te gaan. In de beslissing tot ontbinding wijst de gemeenteraad de vereffenaars aan. Alle andere organen vervallen op het ogenblik van de ontbinding.

De rechten en verplichtingen van het ontbonden autonoom gemeentebedrijf worden overgenomen door de gemeente.

Vermits het DLB voorschrijft dat de externe verzelfstandigingsvormen in het eerste jaar van de legislatuur dienen te worden geëvalueerd, is dit ook het uitgelezen ogenblik om na te denken over continuïteit of stopzetting. Het zou immers weinig consequent

zijn om thans een gunstige evaluatie te geven aan het AGBG om vervolgens korte tijd later toch te beslissen tot ontbinding.

Een ontbinding en vereffening van het autonoom gemeentebedrijf heeft fiscale gevolgen waarmee rekening dient te worden gehouden.

Elke btw-plichtige onderneming kan de btw op kosten/investeringen in aftrek brengen in verhouding tot zijn btw-belastbare activiteit. Betreffende de in aftrek gebrachte btw op investeringsgoederen (=bedrijfsmiddelen) dient rekening te worden gehouden met het herzieningsmechanisme zoals voorzien in het btw-wetboek. Indien binnen de wettelijke herzieningstermijnen een bestemmingswijziging zou gebeuren, kan dit aanleiding geven tot een al dan niet gedeeltelijke terugstorting van de in aftrek gebrachte btw.

De standaard btw-herzieningstermijn voor bedrijfsmiddelen bedraagt 5 jaar. Voor btw geheven op handelingen tot de oprichting van onroerende bedrijfsmiddelen bedraagt de herzieningstermijn evenwel 15 jaar. Voor gebouwen die worden verhuurd onder de optie btw is dit 25 jaar.¹

Omvormings- of verbeteringswerken aan bestaande gebouwen kwalificeren in principe onder de standaard btw-herzieningstermijn van 5 jaar. Enkel wanneer deze werken dermate ingrijpend zijn dat er btw-matig een nieuw gebouw tot stand komt (vernieuwbouw), zal de btw-herzieningstermijn van 15 of 25 jaar van toepassing zijn. Hiervoor is vereist dat het gebouw een ingrijpende wijziging in aard en structuur ondergaat.

Bij een eventuele stopzetting van de activiteiten is het van belang rekening te houden met deze btw-herziening wanneer een bepaalde activiteit, onderworpen aan de btw binnen het AGBG, bij een overdracht naar de gemeente onder de vrijstelling of buiten btw zou komen te vallen.

Naast de btw, moet er bij een ontbinding en vereffening van een AGB ook rekening worden gehouden met eventuele impact op vlak van vennootschapsbelasting: de activa dienen tegen marktwaarde of normale verkoopwaarde aan het lokaal bestuur te worden overgedragen. Indien de boekwaarde van de betreffende activa lager is dan de marktwaarde of normale verkoopwaarde, kan dit aanleiding geven tot belastbare meerwaarden in de vennootschapsbelasting, die in beginsel 25% bedragen.

Naast de juridische en fiscale aspecten dienen er bij een eventuele stopzetting ook een aantal financieel/boekhoudkundig operaties te gebeuren.

Vooreerst dient te worden voorzien in een budgettaire integratie. Bij een stopzetting zal het gecumuleerd budgettaire resultaat definitief geïntegreerd worden in de cijfers van het lokaal bestuur. Bij autonome gemeentebedrijven is het zo dat deze budgettaire

¹ Indien AGBG ontbonden zou worden op 31 december 2025, dan zou een btw-teruggave van €341.805,83 verschuldigd zijn. Indien de ontbinding plaatsvindt op 31 december 2026 dan zou de verschuldigde teruggave €281.687,79 bedragen.

gegevens reeds informatief werden toegevoegd in het 'geconsolideerde' evenwicht van de jaarrekening (schema J2) en meerjarenplan (schema M2).

Verder zal er eveneens een boekhoudkundige integratie dienen te gebeuren. Bij de integratie van het AGBG in de gemeente zal de deelneming vervangen worden door de overgenomen actief/passiefbestanddelen.

SLOTEVALUATIE VAN DE VERZELFSTANDIGING

Zoals voorzien in artikel 231 DLB, diende bij de oprichting van het AGB een afweging te worden gemaakt van de voor- en nadelen van externe verzelfstandiging met inbegrip van de motivering dat beheer binnen de rechtspersoonlijkheid van de gemeente niet dezelfde voordelen kan bieden. Vandaag blijkt dat er nog steeds belangrijke motieven aanwezig zijn om de verzelfstandiging te behouden (onder meer bij de bouw van infrastructuur).

De werking van het AGBG is voldoende ingeburgerd bij de vertegenwoordigers en het personeel van het gemeentebestuur. De werking, die opgericht werd in 2010, loopt vlot. Op fiscaal vlak werd door de verzelfstandiging een voordelige werkwijze uitgebouwd. Er zijn geen redenen op basis waarvan de verderzetting van deze verzelfstandiging stopgezet dient te worden.